

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

SERPİL ÖKSÜZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/35128
Karar Tarihi : 2/7/2025

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI

Raportör : Eren Can BENAKAY
Başvurucu : Serpil ÖKSÜZ
Vekili : Av. Gülseren ÖZTÜRK

1. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, vazife malullüğü hükümlerinin uygulanmamasına dair işleme karşı açılan davada, davanın sonucuna etkili iddiaların kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun eşi, İzmir Emniyet Müdürlüğüne bağlı Sarnıç Karakolunda başpolis olarak görevlidir. Görev yapmaktayken 1/2/2017 tarihinde bir işyerine idari yaptırım kararı uygulandığını tebliğ ettiği sırada işyeri sahipleri tarafından tehdit edilmesi üzerine başlayan tartışma ve mukavemet sonucunda rahatsızlanmış, sevk edildiği hastanede kalp krizi nedeniyle vefat etmiştir. Bunun üzerine başvurucuya 15/2/2017 tarihinden itibaren dul ve yetim aylığı bağlanmış ve vefat eden eşin 30 tam hizmet yılına karşılık gelen emekli ikramiyesi ödenmiştir.

3. İzmir Emniyet Müdürlüğü 4/4/2017 tarihinde başvurucuya vazife malullüğü kapsamında aylık bağlanıp bağlanamayacağını bildirilmesini istemiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) 13/6/2017 tarihinde vefat eden başvurucunun eşinin 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 45. maddesi uyarınca vazife malullüğü durumunun incelenebilmesi için bazı bilgi ve belgeler istemiştir. 25/7/2017 tarihli yazı ile istenen belgeler gönderilmiştir. Yazı ekinde İzmir Adli Tıp Grup Başkanlığınca düzenlenen 4/4/2017 tarihli rapor yer almıştır. Raporda, kişinin ölümü ile maruz kaldığı bildirilen mukavemet olayı arasında illiyet bağının ortaya konulması için İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığından (ATK) görüş alınmasının uygun olduğu belirtilmiştir. Bunun üzerine SGK 2/10/2017 tarihinde, ATK'dan istenen görüş doğrultusunda düzenlenmiş raporun gönderilmesi hâlinde değerlendirme yapılmasının uygun olacağına karar vermiştir.

4. ATK'nın 26/4/2017 tarihli raporunda, kronik kalp ve damar hastalığı bulunan başvurucunun eşinin ölümüne neden olan kalp krizini maruz kaldığı olayın stresinin

tetiklediği belirtilmiştir. Olayın ani kardiyak ölüm sonucu meydana geldiği ifade edilmiştir. Olayla ölüm arasında tıbben illiyet bağı bulunduğu sonucuna varılmıştır.

5. İzmir Emniyet Müdürlüğü tarafından söz konusu rapor 9/3/2018 tarihli yazı ekinde SGK'ya gönderilmiştir. SGK Sağlık Kurulu 9/4/2018 tarihinde, kişide mevcut kalp hastalığının genetik, sigara kullanımı, yüksek kan yağları ve benzeri pek çok etkenin bir arada bulunması sonucu ortaya çıktığı gözönüne alındığında ölümün işyerinden, yürütülen görevden veya kişinin görevli olduğu sırada meydana gelen dış etkenlerden kaynaklanmadığına karar vermiştir. Bunun üzerine SGK Vazife Malullüğü Tespit Kurulu 27/4/2018 tarihinde, başvurunun eşi hakkında vazife malullüğü hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığına karar vermiştir. Başvurucu, işlemin iptali istemiyle 29/5/2018 tarihinde dava açmıştır.

6. İzmir 2. İdare Mahkemesi 6/6/2018 tarihinde davanın yetki yönünden reddine, dava dosyasının yetkili Ankara İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

7. Ankara 13. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 12/2/2019 tarihinde davayı oyçokluğuyla reddetmiştir. Kararda, ATK'ya ait 26/4/2017 tarihli raporun özetine yer verdikten sonra SGK tarafından başvurunun eşinin mevcut kalp ve damar rahatsızlığının genetik, sigara kullanımı, yüksek kan yağları ve benzeri pek çok etkenin bir arada bulunması sonucu ortaya çıktığından vefat olayının görevden kaynaklı olarak meydana gelmediği tespitinde bulunulduğunu belirtmiştir. Başvurunun eşinin ölümüne yol açan kalp ve damar rahatsızlığının görevin neden ve etkisiyle meydana gelmediği, bünyesel olduğu sonucuna varmıştır.

8. Kararın karşıoyunda, ATK raporunda başvurunun eşinin ölümüne neden olan kalp krizini maruz kaldığı olayın stresinin tetiklediği tespitine yer verildiğinin altı çizilmiştir. Ölümün vazife sırasında yaşanan olayın etkisiyle meydana geldiğinin tespit edilmesi ve 5434 sayılı Kanun'da vazife sırasında meydana gelen arızaların malul olarak sayılacağına yönelik tahdidi olarak belirtilen durumlara girmemesi nedeniyle dava konusu işlemin iptal edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

9. Başvurucu bu karara karşı 8/4/2019 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Dilekçede, ATK raporunda eşinin ölümünü maruz kaldığı olayın stresinin tetiklediği tespitine yer verilmesine rağmen haksız bir şekilde davanın reddedilmesini şikâyet etmiştir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 29/12/2021 tarihinde istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir. Kararda, Mahkemece verilen kararın usul ve kanun hükümleri ile hukuka uygun olup kaldırılmasını gerektiren bir neden bulunmadığını ifade etmiştir.

10. Başvurucu, nihai hükmü 9/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 9/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, ATK raporunda ölüm olayını görev sırasında yaşanan stresin tetiklediği ve olayla ölüm arasında tıbben illiyet bağı bulunduğu belirtilmesine karşın Mahkeme tarafından haksız olarak davasının reddedildiğini belirtmiştir. Aynı iddiasını istinaf aşamasında dile getirmesine karşın Bölge İdare Mahkemesi tarafından değerlendirme yapılmaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda belirttiği hususları yinelemiştir.

13. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesini sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Somut olayda başvurunun eşinin vazife malulü sayılması için önemli olan husus ölüme yol açan rahatsızlığın görevin neden ve etkisiyle meydana gelip gelmemesidir. Mahkeme -ATK raporunda yer alan- başvurunun eşinin kronik kalp hastası olduğu ve olayda yaşanan stresin bu kalp rahatsızlığı ile birleşmesi sonucunda ölüm olayının gerçekleştiği sonucuna vararak ölüme yol açan kalp ve damar rahatsızlığının görevin neden ve etkisiyle meydana gelmediğini değerlendirmiştir. Ancak ATK raporunda kronik kalp ve damar hastalığı bulunan kişinin ölümünü yaşanan olayın stresinin tetiklediği, vefatın kardiyak ölüm sonucu meydana geldiği ve en önemlisi olayla ölüm arasında tıbben illiyet bağı bulunduğu tespit edilmiştir. Mahkeme bu tespitlere kararında yer vermemiş, sadece bünyesel rahatsızlık nedeniyle ölüm olayının gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu tespite rağmen bünyesel rahatsızlığın ölüm olayına neden olduğu sonucuna nasıl vardığını açıklamamıştır. Mahkeme, ATK raporunda belirtildiği üzere görevin getirdiği stresin ölüme olan etkisini değerlendirmemiştir. Söz konusu tespitleri değerlendirmedeği gibi ATK raporunda belirtilen bulguları neden kabul etmediğine dair kendi görüşünü de ortaya koymamıştır.

18. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu mercii bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazların kanun yolu mercii tarafından gerekçeli bir şekilde karşılanması gerekir. Somut olayda Mahkeme kararının yukarıda belirtilen bağlamda bir gerekçe içermediği, Bölge İdare Mahkemesi tarafından ise bu karara atıf yapılarak herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır. Bu itibarla yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

20. Başvurucunun sosyal güvenlik hakkının ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden söz konusu ihlal iddiası hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 300.000 TL maddi ve 150.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirmek sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

24. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 13. İdare Mahkemesine (E.2018/1360, K.2019/339) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.